

عنوان مقاله:

پیشاتاریخ دانشگاه در ایران

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات دانشگاه، دوره 1، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسنده:

مقصود فراستخواه - استاد برنامه ریزی توسعه آموزش عالی، موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

دانشگاه در ایران گفتاری اجتماعی شده است. همه‌م دانشگاه شهرهای ما را فراگرفته و دانشگاه مسئله ای جمعیتی شده است. پرسش از تاریخیت و اصالت یا وارداتی بودن ایده دانشگاه در ایران و مشروعیت نهاد دانشگاه بخشی از این مباحثه عمومی است. آیا ایده و تاریخ دانشگاه ایرانی از «هیچ» درآمده است؟ مطالعه حاضر، به روش فراتحلیل مطالعات قبلی نویسنده و دیگر محققان، درباره تاریخیت دانشگاه در ایران با تاکید به برخاستن آن از یک پیشاتاریخ بحث می کند. دانشگاه امری اجتماعی بود، قبل از آن که امری تاریخی بوده باشد. امر مادی در نشئت گرفتن ایده از اذهان دست داشت. ایده دانشگاه برخاسته از دگرگونی های عینی بر روی زمین ایران در دوره پیشامشروطه بود و بستری برای جدال ایده شد. امر علمی در ایران جنبشی نوآئین در اذهان بود که از عینی ترین و انضمامی ترین امیال و خواسته ها و تحرکات نوپدید جامعه ایرانی برخاسته است و برساخته شده است. این یک ونیم سده کش وقوس داشت، پیش از آن که هنوز تاریخ سالنامه ای دانشگاه رقم بخورد. امور انضمامی مثل جنگ، بیماری واگیر، قحطی، ویرانی و نگون بختی به علاوه تردها و مبادلات و شبکه اشیا و آدم ها و ارتباطات تازه بود که گروه هایی از ایرانیان را به صرافت «فاعلیت شناسایی» این جهان و تصرف ذهنی و فنی در آن انداخت. آن قدر به نام دانش (به مثابه نظام نوین معرفت) سخن گفتند تا لحظه زایش دانشگاه رسید. ضعف و قوت های ایده دانشگاه و تاریخ دانشگاه ایرانی، هرچه هست یا نیست، لازم است در پیشاتاریخ آن نیز پی جویی شود.

کلمات کلیدی:

تاریخیت دانشگاه، پیشاتاریخ، امر علمی، ایران، ایده دانشگاه، ماده دانشگاه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1754552>

